

Rode draden in het Johannes-evangelie

Christelijke gemeente Langebrug
3 december 2023

Wat gaan we doen?

- ▶ Handelingen 8:30
- ▶ ‘Begrijpt u ook wat u leest?’
- ▶ Soms handig/nodig:
- ▶ ‘Leest u ook wat er staat?’
- ▶ Vogelvlucht... ☹️
- ▶ Lezen, bladeren, vragen, luisteren
- ▶ Over je heen laten komen
- ▶ Op je in laten werken
- ▶ Persoonlijke ontmoeting

Waar gaat 'Johannes' over?

- ▶ Mattheüs, Markus en Lukas (de synoptici) waren al bekend (voor verschillende doelgroepen); geen herhaling nodig.
- ▶ Toelichting, verdieping, ander accent, extra informatie.
- ▶ Johannes was ooggetuige, en meer dan dat: speciale beschermeling van Jezus (21:24).
- ▶ Mt: Jezus is de Messias
- ▶ Mk: Jezus is de Dienaar
- ▶ Lk: Jezus is de Mensenzoon
- ▶ Jh: Jezus is ...?

Verschillen met de synoptici (1)

- ▶ Beschrijving van Jezus' **optreden**
- ▶ Wel:
 - De voetwassing (13:1–11)
 - Verschijning aan Thomas (20:24–29)
 - Verschijning bij het meer (21: 1–12)
- ▶ Niet:
 - De instelling van het avondmaal
- ▶ Vier reizen naar Jeruzalem (2:13, 5:1, 7:10, 12:12) en drie Paasfeesten (2:13, 6:4, 11:55).

Verschillen met de synoptici (2)

- ▶ Beschrijving van Jezus' **wonderen**
- ▶ Alleen in Johannes:
 - De verandering van water in wijn (2:1–11)
 - De genezing van de man die 38 jaar ziek was (5:1–18)
 - De genezing van de blindgeborene (9)
 - De opwekking van Lazarus (11)
- ▶ Anders:
 - Veel minder genezingswonderen
 - Geen demonen-uitdrijvingen

Verschillen met de synoptici (3)

- ▶ Beschrijving van Jezus' **woorden**
- ▶ Alleen in Johannes het gesprek ...
 - met Nicodemus (3:1–21)
 - met de Samaritaanse (4:1–42)
 - met de joden in Jeruzalem n.a.v. de genezing (5:14–17)
 - met de joden in Kapernaüm over het brood uit de hemel (6:22–58)
 - met de joden in Jeruzalem over de kinderen van Abraham (8:30–59)
 - over de goede herder (10:1–21)
 - met de leerlingen in de lijdensnacht (14–16)
 - met de Vader: het 'hogepriesterlijk gebed' (17)

Verschillen met de synoptici (4)

- ▶ Beschrijving van Jezus' **scope**
- ▶ De andere drie lijken de vervulling **vooral in de toekomst** te zien, terwijl Johannes die **ook al in het heden** ziet:
 - 'Wie in de Zoon gelooft, **heeft** eeuwig leven.' (3:16,18,19, 3:36a, 5:24, 11:25,26)
 - Maar ook: 'Jullie zullen het zwaar te verduren krijgen in de wereld, maar houd moed: Ik heb de wereld overwonnen.' (16:33)
- ▶ **Hij is eeuwig**: verheven boven tijd en plaats en ons bevattingsvermogen.

Johannes' doel

- ▶ Johannes 20:30,31
- ▶ Jezus heeft in het bijzijn van zijn leerlingen nog veel meer tekenen verricht, die niet in dit boek staan, maar deze zijn opgeschreven **opdat u gelooft** dat Jezus de messias is, de Zoon van God, **en opdat u** door te geloven **leven ontvangt** door zijn naam.
- ▶ ... opdat u **blijft** geloven/vertrouwen
- ▶ ... opdat u **gaat** geloven/vertrouwen
- ▶ Waarschijnlijk vooral optie 1: zie 15:4 **'Blijf in Mij, dan blijf Ik in jullie.'**

Het gaat om Jezus, Gods Zoon

- ▶ Het Woord is mens geworden en heeft in ons midden gewoond, vol van genade en waarheid, en wij hebben zijn grootheid gezien, de grootheid van de enige Zoon van de Vader. (1:14)
- ▶ Het **ware** licht (1:9)
- ▶ Het **ware** brood (6:32)
- ▶ De **goede** herder (10:11)
- ▶ De **ware** wijnstok (15:1)
- ▶ Bijkomende waarschuwing: pas op voor namaak!

De Vader en de Zoon: eenheid

- ▶ Teksten met ‘de Zoon van God’ of ‘de Zoon’:
 - 1:18,34,50; 3:16–18,35,36; 5:19–23,25,26; 6:40; 8:36; 10:36; 11:4,27; 14:13; 17:1; 19:7; 20:31
- ▶ Jezus’ spreken over de Vader:
 - 2:16; 5:17,43; 6:32,40; 8:19; 10:18; 14:2,21; 15:1
- ▶ Speciaal: ‘mijn Vader en uw Vader, mijn God en uw God’ (20:17)
- ▶ De ‘eniggeboren Zoon’: 1:14,18; 3:16,18 (enig, uniek, hoogstgeliefd, ...)
- ▶ Werken en woorden van de Vader: 3:35; 5:17,18; 8:26,28,40; 10:17,18,32; 14:10,24.
- ▶ Kortom: volkomen één (1:18; 10:30; 14:6,9). Niemand heeft ooit God gezien, maar **de enige Zoon, die zelf God is**, die aan het hart van de Vader rust, heeft Hem doen kennen.

'Ik ben' (JHWH)

- ▶ Exodus 3:13,14 Ik ben die ik ben. Ik ben heeft mij tot u gezonden.
- ▶ Ik ben ... ('gezegde-vorm')
 - Het brood dat leven geeft
 - Het licht voor de wereld
 - De deur
 - De goede herder
 - De opstanding en het leven
 - De weg, de waarheid en het leven
 - De ware wijnstok
- ▶ Ook veel andere vormen (absoluut, zonder metafoor)

יהוה

Verhoging & verheerlijking

‘Verhoging’ duidt op de kruisiging:

- ▶ 3:14 het verhogen van de slang
- ▶ 8:28 het verhogen van de Mensenzoon
- ▶ 12:32,33 wanneer Hij van de aarde verhoogd is

Hetzelfde geldt voor ‘verheerlijking’:

- ▶ 12:23 Jezus zei: ‘De tijd is gekomen dat de Mensenzoon verheerlijkt wordt.’
- ▶ 13:31 Nu is de Mensenzoon verheerlijkt.
- ▶ 17:1,5 Nu is de tijd gekomen, verheerlijk Uw Zoon, ...

Een mysterie.... God is Mens. Dood betekent verheerlijking.

Letterlijk – figuurlijk/geestelijk

- ▶ De tempel (2:19–21)
- ▶ Opnieuw geboren worden (3:3–8)
- ▶ Levend water (4:3–8)
- ▶ Voedsel (4:10–15)
- ▶ Brood uit de hemel (6:32–34, 51, 58)
- ▶ Lichaam eten (en bloed drinken) (6:51–57) **Werkelijk, Ik verzeker u, wie gelooft, heeft eeuwig leven (6:47).**
- ▶ Heengaan van Jezus (7:33–35)
- ▶ Slavernij en vrijheid (8:31–36)
- ▶ Slapen van Lazarus (11:11,12)
- ▶ Opstaan van Lazarus (11:23,24)
- ▶ De weg naar de Vader (14:4–6)

Contrasten

- ▶ Licht – duisternis
- ▶ Leven – dood
- ▶ Liefhebben – haten
- ▶ Goed doen – kwaad doen
- ▶ Gered worden – verloren gaan
- ▶ Uit God – uit de boze
- ▶ Van boven – van beneden
- ▶ Uit de hemel – uit de wereld
- ▶ Geloven – niet geloven
- ▶ ...
- ▶ ...

Bewijsvoering (juridische termen)

- ▶ Getuigen (> 30x)
 - ▶ Getuigenis
 - ▶ Oordeel
 - ▶ Beschuldiging
 - ▶ **Tekenen**
-
- ▶ De bewijzen zijn niet te ontkennen: God is Mens geworden.

 - ▶ Groeiende tegenstand (tot en met hoofdstuk 11/12)
 - ▶ **Ondanks alle tekenen die Hij voor hun ogen verricht had, geloofden ze niet in Hem. (12:37)**

Zeven tekenen

- ▶ 2,1–11: verandering van water in wijn in Kana
 - ▶ 4,46–54: de genezing van de knecht van de hoveling in Kana
 - ▶ 5,1–16: de genezing bij Bethesda
 - ▶ 6,1–15: de spijziging van de 5.000
 - ▶ 6,16–25: Jezus loopt op de zee
 - ▶ 9,1–41: genezing van de blindgeborene
 - ▶ 11,1–46: opwekking van Lazarus van Bethanië
- ▶ Ondanks alle tekenen die Hij voor hun ogen verricht had, geloofden ze niet in Hem. (12:37)

Het achtste teken

- ▶ Dan volgt het achtste teken: hoofdstukken 13–20, zoals aangekondigd in hoofdstuk 2:18–21:
 - Maar de Joden vroegen: ‘Met welk **teken** kunt U bewijzen dat U dit mag doen?’
 - ‘**Breek deze tempel maar af, en Ik zal hem in drie dagen weer opbouwen.**’ ‘Zesenvestig jaar heeft de bouw van deze tempel geduurd,’ zeiden de Joden, ‘en U wilt hem in drie dagen weer opbouwen?’ **Maar Hij sprak over de tempel van zijn lichaam.**
- ▶ Dood en opstanding: het ultieme bewijs dat God Mens is geworden.
- ▶ De bedoeling: dát geloven, dát vertrouwen, Hém vertrouwen.

God is Mens geworden

- ▶ 20:25 Toen de andere leerlingen hem vertelden: ‘Wij hebben de Heer gezien!’ zei hij: ‘Alleen als ik de wonden van de spijkers in zijn handen zie en met mijn vingers kan voelen, en als ik mijn hand in zijn zij kan leggen, zal ik het geloven.’
- ▶ 26 Een week later waren de leerlingen weer bij elkaar en Tomas was er nu ook bij. Terwijl de deuren op slot zaten, kwam Jezus in hun midden staan. ‘Vrede zij met jullie!’ zei Hij,
- ▶ 27 en daarna richtte Hij zich tot Tomas: ‘Leg je vingers hier en kijk naar mijn handen, en leg je hand in mijn zij. Wees niet langer ongelovig, maar geloof.’
- ▶ 28 Tomas antwoordde: ‘Mijn Heer, mijn God!’
- ▶ 29 Jezus zei tegen hem: ‘Omdat je Me gezien hebt, geloof je. Gelukkig zijn zij die niet zien en toch geloven.’

Geloven: vertrouwen

- ▶ Zijn leven: tekenen van God.
- ▶ Doel van de tekenen: geloven/vertrouwen.
- ▶ Werkwoord ‘geloven/vertrouwen’ bijna honderd keer in Jh; overall, behalve in de hoofdstukken 15 en 18.
 - Terzijde: Waarom is ‘vertrouwen’ (nu) beter dan ‘geloven’?
- ▶ **God is Mens geworden.**
- ▶ Zijn boodschap: **Vertrouw op Mij. Ik ben (er). Volg Mij.**